

ՃՈՂՈՎՐԴԻ ԳԱՅՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՀԱՍՏՐԱԿԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐՁ

Օրբան Հայ Ժողովրդական Կուսակցութեան Կենտրոնական Կոմիտէի

Խըսազրութիւնը բաց է ամեն օր առ. ժամը 9-ից մինչև 2-ը; Յօդուածները պէտք է գրուած լինեն պարզ և մի երեսի վրայ, Յօդուածները կարող են ենթարկուել փոփոխման և կրճատման. Զտպազրուած յօդուածները, որոնց տակ չէ գրուած վարձատրութեան պահանջ՝ կը համարուեն ձրի:

ԳԻՒՆԵ Ե
70
ԿՈՊԵԿ

Յայտարարութիւններն ընդունվում են ամեն լեզուով՝ տողատեղին առաջին երեսում 75 կոպ., իսկ գերջին երեսում՝ 50 կոպ. Բժիշկների և աշխատանք փնտրողների համար որոշ զեղչ։ Մահաղջի համար 15 ոսւրբի։ Յայտարարութիւնները նոյն օրուայ թերթի համար ընդունվում են մինչև ժամը 2-ը։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1949 p.

ԺԱՂԱՎԻՐԻ ԶԱՅՆ

ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ 1-Ի 8 ՆՈՐ, ՄԵԾԱՑՐԱԾ ԴԻՐՔՈՎ

Հայոց Տիֆլիս, Գոլեվինսկի պր. № 25

Գրասենեակը բաց է ամեն օր առաւ. Ժամը 9-ից մինչև 3-ը, բայց կիրակին և տօն օրերից:

ԳԵՐԱԿԱՐՔԻ ՀԱՄԱ ՎՐԵԱՆ-
ՆԻ ՊԱՐԱՆԻՆՑՈՒՄ
ՅԱԿԱՐԱՆ

Քաղաքացիներ. վրաց կառավա-
րութեան պետական հսկողութեան վեր-
ջին շաբաթների ընթացքում կա-
տառուած էր երկու երևոյթներով՝ պա-
տերազմով՝ Հայաստանի դէմ, որը
սուր բարձրացրեց մեր դէմ հենց
այն ժամանակ, երբ մեր երկիրը
ոտք դրաւ արտաքին ոյժը, և այդ
արտաքին ուժի հետ անհրաժեշտ
փոխյարաբերութիւններ հաստատե-
լով; Ինձ յանձնարարուած է այսօր
հաշիւ տալ ձեզ կառավարութեան
գործունէութեան, նրա ընտարած
ուղղութեան և այն արդիւնքների
մասին, որոնց նա հասել է; Սկսեմ
Համաձայնութեան պետութիւնների
ներկայացողեցիչների հետ ունեցած
փոխյարաբերութիւններից:

վոխյարաբերութիւններից։ Քաղաքացիներ, երբ Զեր միահամուռ որոշմամբ Վրաստանն անկախ յայտարարուեց, մայիսի 26-ի ակտի մէջ մտցրուեց քաղաքական կարեւը նշանակութիւն ունեցող և Վրաստանի արտաքին քաղաքականութեան բովանդակութիւնն ու ձեզ նախորոշու մի կէտ, այն է Վրաստանի չեզոքութիւնը։ Եւ այսօր վճռականապէս կարելի է առել թէ որքան այդ կախուած է եղել Վրաստանի մատաղ և փարբեկ հասարակապետութեան ժողովրդի և նրա ներկայացուցիչների կամքից, Վրաստանի կառավարութիւնը չի շեղուել այդ հիմունքից։ Աւստի, երբ մեզ մօտ եկան Համաձայնութեան պետութիւնների ներկայացուցիչները, որոնց քաղցր յաղթութիւն է պարզել գերմանական կօալիցիայի հանդէպ, Վրաստանի կառավարութիւնը հանդիպեց Նրանց առանց վախի և ամօթի, ինչպէս այդ նկատեց պարլամենտի նախագահը Վրաստանի անկախութեան կիսամեակը տօնելու օրը։ Մեր դիմումը Համաձայնութեան պետութիւնների համար միամատ է առանց իրազործման համար անհրաժեշտ էք գտնում օդագործել այստեղ զոյութիւն ունեցող պետական ապահարարը։ Դրա հանդէպ, Վրաստանի կառավարութիւնը յայտարարում է, որ այդ ապահարարը կարելի է օգտագործել միան մեր կամքով և մեր համաձայնութեամբ։ Ճշմարիտ է, անկախ Վրաստանը դեռ Ձեզ անծանօթ է և չի ճանաչուած Զեր կողմից, սակայն մենք ելակէտ ենք ընդունում այն փաստը, որ մենք ենք մեզ անկախ ճանաչում և այս ոչ միայն յայտարարութիւն է, այլ ակնյայտնի փաստ։ Ապա մինխստը մատնանշելով այն բոլոր դժուարութիւնները, որոնք հանդէս էին գալիս Դաշնակիցների հետ բանակցութիւններ վարելիս, շնորհիւ նրանց անտեղեակութեան Վրաստանի անցուցարձին և սխալ պատկերացման Վրաստանի մասին, նա կանգ է առնում հետեւեալ փաստերի վրայ։ «Այն ժամանակ, ասում է մինխստը, երբ գերմանական կօալիցիան յաղթում էր և շատ քաղաքակէտներ կարծում էին, որ այդ յաղթում մասնաւութիւնը կատարված է»։

բին այսպէս էր.
«Ահա մեր չէզոքութիւնը. դուք
չէք կարող մատնաշել թէկուզ մի
դէպք, որ վկայէք, թէ մենք խախ-
տել ենք այս և զէնք բարձրացրել
Դաշնակիցների դէմ: Ոյժմ դուք
եկել եք մեզ մօտ. «Բարով եք եկել»:
Վրաց կառավարութիւնը յայտա-
րարում է, որ նա ցանկանում է
բարի յարաբերութիւններ պահպա-
նել Դաշնակիցների հետ ու յարտնում
է, որ գործով ևս կապացուցէ այդ:

տեսակէտի վրայ, որի վրայ կանգնած են և այժմ։ Մի ուրիշ փաստ ևս, որը մի քանիսը ուրիշ կերպ են լուսաբանում։ սակայն որը դարձեալ ապացուցում է, որ մենք Բրեստի դաշնագիրը չէինք ճանաչում։ Այդ՝ Բաթումի կոփեն էր, ծիշտ է, մենք մարտնչում էինք թոյլ, որովհետեւ փոքրիկ Վրաստանը մենակ մնացած, նոյն խսկիր դաշնակիցներից թողած, չէր կարող կանգնել ուժեղ թշնամուառաջ։ Բայց, միթէ թուլութիւնը յանցանք է։ Ես հաւատացած եմ, որ այս հարցը քնննելու դէպքում ի նկատի կառնուի և այս փաստը։ Երկար բանակցութիւններից յետոյ մենք ստացանք անզիմական տեղական միսախայի ներկայացուցչից հեանեալ նամակը.

«Վրաստանի պ. մինիստր-
ախագահին. Ես, գործելով
Դաշնակիցների Բազում եղած
զօրքերի դլաւոր հրամանա-
տար գեներալ Տոմսոնից ստա-
ցած հրամանդների համաձայն,
ինդրում եմ Զերդ գերազան-
ցութեաւ բնակարաւ պատրաս-
տել մի բրիգադա հետևող, մի
բրիգադա Խնդմոթաձիգ զօրքի
և 1800 ձիու համար, նոյնպէս
և յարմար բնակարան շտաբի
համար: Զանազան թիւրիմա-
ցութիւններից խուսափելու հա-
մար, պատիւ ունեմ յաւնելու
Զեզ, որ Զեր մայրաքաղաքում
Դաշնակիցների հանդէս գալը
կառարւում է համաձայն ընդ-
հանուր սխեմայի բոլոր կոռուպդ
կողմէրի համար ցանկալի խա-
ղաղութիւնը և կարգը վերա-
կանգնելու համար և որ Դաշ-
նակիցներին դրդիչ պատճառը
եղել է Կովկասում կարգը և
նորմալ կեանքի սլայմաններ
վերահստատել: Ես կարող եմ
հաւատացնել Զեր գերազան-
ցութեան, որ մենք չենք խառ-
նուելու ներքին քաղաքականու-
թեաւ, մէջ և չենք խախտելու
ձեր ազդի աշատութիւնը: Բո-
լոր նման հարցերը կվճռուեն
Պարիզի խաղաղութեան համա-
գումարում: Հաւատացած եմ,
որ խնդիրս կը կատարուի և
Դաշնակիցն ըի զօրքերին ամեն
տեսակի աջակցութիւն ցոյց կը
տրուի: Խիստ երախտապարտ
կը լինեմ, եթէ վաղն ուղարկէք
աւատուրիլ և մի սպայ, որը
ցոյց կտայ ինձ Դաշնակիցների
զօրքերի ամար պատրաստած
բնակարանները: Գնդապետ
Ժորդան. 23 դեկտեմբերի 1918
թ.»:

րոնց կը հասնի նրա ձայնը, որ
աղոթութէն կը կատարի իր
լույս դրած պարտականութիւնը,
ու սրբ հետ միասին ոչ ոքի
ի մազաշափ անգամ չի գիշի իր
պատութիւնը. (Ժափահարութ.):
Հնցնելով պատերազմի հարցին,
ինսիստրը մատնաշում է, թէ կոփւը
արտաքին ուժերի երևան գալլ
րար հետ օրգանապէս կապուած
ընոյթներ են: Պատերազմի հարցի
ացատրութիւնը և լուծումը ան-
նարին է, եթէ հաշուփ չառնուեն
ոյն պայմանները, որոնց մէջ վրաց
առավարութիւնն ստիպուած է
յս կամ այն քայլն անել: Ժո-
վորդի լայն խաւերը հեշտութեամբ
ըմբռնեն այս:

Ես բերում եմ երկու փաստական, որ որոշ քառական խմբակցութիւններ այս ամ այն ճանապարհով փորձում ն խախտել ժողովրդի գէպի կապահովութիւնն ունեցած վստահութիւնը, սակայն մենք հաւատացած ենք, որ վերջի վերջոյ ճշմարտութիւնը երևան կը գայ իր ամբողջ երկութեամբ: Աւելորդ համարենոյ կանգ առնել այս խնդրի վրայ, ու ուղում եմ միայն ընդգծել Դաշտակցների ներկայացուցիչների առջև, քոյլը պատերազմի ինդրի և ատմամբ: Մենք նրանց ասացինք իտեւեալը: «Զեր նպատակն է ընդհանրապէս խաղաղութեան և կարտապահութեան վերականգնումը: Ենք հասկանում ենք, որ պատեազմն ըստ ինքեան հասարակական իշանքի անկանոն գրութեան ամեաստոք արտայայտութիւնն է և այս ուսակէտից մենք հաշուի ենք առում ձեր քայլերը: Բայց Զեր միամտութիւնը մենք կընդունենք իշայն որպէս միջնորդի միջամտութիւն: Դուք կարող եք մեղ խորորդներ տալ և, հասկանալի է, որ վրաց կառավարութիւնը և պարամենտը այս հարցը կմնաի իր ժողովի շահերի թելադրանքի տեսակէտից: Եւ մեր բանակցութիւնները վարուել են այս շրջանակում: Րանց առաջարկութիւնն էր մաքել բոլոր վիճելի հողամասերը, քայլսիք են, նրանց կարծիքով, որչալուի և Սխալցխայի գաւառերի պատերազմական գործողութիւնների վայրերը: Սխալցալարի երաբերմամբ նրանց նկատառումները շատ պարզ են: Առաջ Սխալցալարը զրաւել էին թուրքերը, ոյժմ անզիլացիք իրենց համարումն որպէս նրանց յաղթողներ, նըանց փոխարինողներ, ուսափ կատող են ժամանակաւորապէս գրաել այն բոլոր երկրները, որ բննել ին թուրքերը, իսկ վերջնական ուժումը կոնֆերենցիայի գործն է: Կըն ըստ ինքեան պարզ է, որ առավարութիւնը գնուականապէս նըրենց այդ և իր մերժումը ձեակրպից հետեւեալ կերպով:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԼՈՒՐԵՐ

Եապօնական նաւախումբը Պոլսում.
Հայաստանի պատուիրակութիւնը Պոլ-
ս.

Երուսաղեմի յաւնաց պատրիարքը դա-
է յանձնուած.

Պոլսի թերթերի պահանջը պատժել
լիելմին.

Իիւնները, որոնք յիշտառ-
ծ են սրա հետ ուղար-
ծ որոշման „13“ կէտում:
ստանի կառավարութիւնը չի
ող սրբագործել (վաւերաց-
չայոց կառավարութեան
ողութիւնները, որոնք նը-
տկ ունեն սրով լուծելու
լի խնդիրները երկու հա-
ս ազգերի մէջ և պատե-
մական գործողութիւնների
արեցումը առանց «status
ante bellum»-ի վերականգ-
ր կը լինէր հենց այդ-
ի սրբագործման ճանաչումն
նկատի կառնուէը, որպէս
նկատոր պրեգեդենտ Անդր-
ասի ներկայ պայմաննե-
ր: Դիմելով Ձեր Գերադան-
եան մարդասիրական ըդ-
ունքներին, լիայոյս եմ,

Գերադանցութիւն, լարդանացն
խորին հաւասարիքը. Արտաքին
գործոց մինիստր Դեզեչուրին:

Ապա մինխատրը մատնանշելով
այս խնդրի շուրջը առաջ եկած մեծ
պայքարը, ասում է, որ կառավար-
ութիւնը ուշագրութեան է առել
բոլոր նկատառութերը, որտեղիտև
ստեղծուած պայմաններում ուսկի
դիմելը կը նշանակէր այնպիսի զը-
լութիւն ստեղծել, որը կրկնութիւն
կը լինէր Երևանի քաղաքագէտների
արկածախնդրութեան Պրաստանի
սահմաններում: Այդպիսի ուղղու-
թիւնը կառավարութիւնը յանցանք
է համարում, ուստի ամեն տեսակ
անակընկալներից խուսափելու հա-
մար կառավարութիւնը վերջի վեր-
ջոց ընդունեց այնպիսի պայմանները,
որոնցով նա հնարաւոր էր համա-
րում գաղաքեցնել պատերազմական
գործողութիւնները: Այս որոշման
համաձայն Երևան ուղարկուեց հե-
տեւայ փաստաթուղթու:

նախաձեռնութիւնը կը
նի մեզ Հայաստանի ու-
ստանի մէջ ծագած ուղ-
ոն գործողութիւնների հա-
և արդար լիկիդացիայի:
բունեցէք, Զերդ Դերազան-
իւն, խորին յարգանցու-
ստիքը: Արտաքին գործերի
ուր Գեղեցկորի».
Երկրորդ փաստաթուղթը
իմաստան միսիս ին նուեասան

լիսական միսիայի նորմագահ
ովետ Զորդանին, Զերդ
զանցութիւն, Վրաց կառա-
ւթիւնը կրկին անդամ
է իր անխախտ բռւռն
ևմը լստ կարելոյն շու-
վերջ գնելու այս եղբայ-
զան կարւին, որից խուսա-
ւ համար բոլոր միջոցները
ազդրուել են: Սակայն, միա-
անակ, վրաց կառավարու-
թ անհրաժեշտ է գտնում,
զատերազմի լիկ իդացիան
ք միանգամ ընդմիշտ վերջ
ապագայում նման փառ-
ի կրկնուելուն և լիսկա-
երաշխիք պէտք է տայ,
բոլոր վիճելի խնդիրները
ք է վճռուեն ոչ թէ բռո-
ւեամբ, այլ փոխադարձ հա-
յանութեամբ կամ արքի-
ժուկ: Վրաստանի կառավա-
րիւնը ենթադրում է, որ
կարելի է հասնել միայն
tus quo ante bellum “ի
սկանդան պայմանութ: Ահա
ինչու այս պայմաններից
ո նա ուրիշ ելք չի գտնում
հռակամնապէս անդում է
վրայ: Ընդունեցէք, Զերդ

